

**Н.Ю. МАРДУС, Е.О. ЧЕРНИШОВА**  
**ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ»**

У статті розглянуто різні підходи економістів й основні нормативно-правові документи які трактують поняття «фінансових результатів». В умовах посилення конкуренції бухгалтерський облік виступає однією з основних функцій управління господарською діяльністю підприємства, що зумовлює необхідність розвитку інформаційної системи, удосконалення її організаційної структури. Доведено, що метою обліку фінансових результатів підприємства є спостереження, ідентифікація, реєстрація, обробка, інтерпретація та передача інформації зовнішнім та внутрішнім користувачам. Виявлено, що безперервний кругообіг коштів, який здійснюється у вигляді витрат ресурсів і одержання доходів, їхнього розподілу та використання виступає ціллю більшості підприємств мінімізувати витрати та максимізувати доходи. Визначено, що промисловий сектор є одним із провідних секторів економіки та характеризується складністю технологічних процесів, орієнтацією на задоволення потреб населення. З'ясовано, що прибутковість промислових підприємств є неоднозначною протягом останніх років (у 2020 році кількість прибуткових підприємств – 71%; збиткових – 29%). Тому облік прибутку постає як найважливіший показник фінансових результатів. Доведено, що доходи та витрати виступають взаємопов'язаними чинниками утворення прибутку підприємства та на основі їх даних визначають фінансовий стан і платоспроможність, ефективність використання матеріальних і фінансових ресурсів підприємства. Сформовано власне розуміння поняття фінансових результатів. Встановлено, що існують недосліджені питання. Аналіз показав, що підходи до визначення терміну в літературі українських науковців та нормативних документів «фінансовий результат» є неоднозначними. Зроблено висновки, що проблема у цій сфері потребують дослідження у майбутньому й є необхідність постійного розвитку та удосконалення українського законодавства. Важливим питанням при удосконаленні чинних державних документів є конкретизація та деталізація понять та термінів, розробка єдиного методичного інструментарію для суб'єктів господарювання.

**Ключові слова:** облік; дохід; витрати; фінансовий результат; промисловість; правове регулювання

**Н.Ю. МАРДУС, Э.А. ЧЕРНЫШЁВА**  
**ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ «ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ»**

В статье рассмотрены различные подходы и основные нормативно-правовые документы трактующие понятие «финансовых результатов». В условиях усиления конкуренции бухгалтерский учет выступает одной из основных функций управления хозяйственной деятельностью предприятия, что приводит к необходимости развития информационной системы, совершенствованию ее организационной структуры. Доказано, что целью учета финансовых результатов предприятия есть наблюдение, идентификация, регистрация, обработка, интерпретация и передача информации внешним и внутренним пользователям. Вывявлено, что непрерывный кругооборот средств, осуществляемый посредством расходов ресурсов и получения доходов, их распределения и использования выступает целью большинства предприятий минимизировать расходы и максимизировать доходы. Определено, что промышленный сектор является одним из ведущих секторов экономики и характеризуется сложностью технологических процессов, ориентацией на удовлетворение потребностей населения. Вывявлено, что прибыльность промышленных предприятий неоднозначна в течение последних лет (в 2020 году количество прибыльных предприятий – 71%; убыточных – 29%). Поэтому учет прибыли выступает как наиболее важный показатель финансовых результатов. Доказано, что доходы и расходы являются взаимосвязанными факторами образования прибыли предприятия и на основе их данных определяют финансовое состояние и платежеспособность, эффективность использования материальных и финансовых ресурсов предприятия. Сформировано собственное понимание понятия финансовых результатов. Установлено, что есть неисследованные вопросы. Анализ показал, что подходы к определению термина в литературе украинских ученых и нормативных документов «финансовый результат» неоднозначны. Сделаны выводы, что проблема в этой сфере нуждается в исследовании в будущем и есть необходимость постоянного развития и усовершенствования украинского законодательства. Важным вопросом при усовершенствовании действующих государственных документов является конкретизация и детализация понятий и терминов, разработка единого методического инструментария для хозяйствующих субъектов.

**Ключевые слова:** учет; доход; издержки; финансовый результат; промышленность; правовое регулирование

**N. MARDUS, E. CHERNYSHOVA**  
**THEORETICAL APPROACHES TO DEFINING THE CONCEPT OF "FINANCIAL RESULTS"**

The article discusses various approaches and basic regulatory documents that interpret the concept of "financial results". In the context of increased competition, accounting is one of the main functions of managing the economic activities of an enterprise, which leads to the need to develop an information system, improve its organizational structure. It has been proven that the purpose of accounting for the financial results of an enterprise is observation, identification, registration, processing, interpretation and transmission of information to external and internal users. It was revealed that the continuous circulation of funds, carried out through the expenditure of resources and the receipt of income, their distribution and use, is the goal of most enterprises to minimize costs and maximize income. It was determined that the industrial sector is one of the leading sectors of the economy and is characterized by the complexity of technological processes, focus on meeting the needs of the population. It was found that the profitability of industrial enterprises has been ambiguous in recent years (in 2020, the number of profitable enterprises – 71%; unprofitable – 29%). Therefore, profit accounting is the most important indicator of financial results. It is proved that income and expenses are interrelated factors in the formation of the enterprise's profit and on the basis of their data determine the financial condition and solvency, the efficiency of using the material and financial resources of the enterprise. Own understanding of the concept of financial results has been formed. It has been established that there are unexplored questions. The analysis showed that the approaches to the definition of the term in the literature of Ukrainian scientists and regulatory documents "financial result" are ambiguous. It is concluded that the problem in this area needs to be investigated in the future and there is a need for constant development and improvement of Ukrainian legislation. An important issue in improving the current state documents is the specification and detailing of concepts and terms, the development of a unified methodological toolkit for business entities.

**Keywords:** accounting; income; costs; financial results; industry; legal regulation

**Вступ.** У сучасних мінливих умовах посилення конкуренції бухгалтерський облік виступає однією з основних функцій управління господарською діяльністю підприємства, що зумовлює необхідність розвитку інформаційної системи, удосконалення її організаційної структури. Доходи та витрати виступають взаємопов'язаними чинниками утворення прибутку підприємства та на основі їх даних визначають фінансовий стан і платоспроможність, ефективність використання матеріальних і фінансових ресурсів підприємства. Саме правове регулювання є структурним елементом правової системи та встановлює необхідні граней інтересам та умовам життя населення, що створюють кордони дозволеної поведінки для кожної особи.

Отже, відсутність виваженості та правильності меж, закріплених у нормативно-правових актах, є наслідком недовершеності правової системи, що може призвести до недовіри та незадоволення населення до влади. Це визначило актуальність вибраного нами дослідження.

**Аналіз стану питання.** На сьогодні більшість підприємств ставить мету збільшити ефективність наявних ресурсів, що в свою чергу приведе до збільшення результатів своєї господарської діяльності – прибутку. Облік фінансових результатів є завжди актуальним, проте існують недосліджені окремі питання.

**Мета роботи.** Метою даної статті є дослідження теоретичних підходів до визначення фінансових результатів підприємства.

**Аналіз основних досягнень і літератури.** В На даний час існує велике розмаїття поглядів трактування понять фінансових результатів. Проблеми теорії, методології, обліку та контролю за доходами, витратами та фінансовими результатами підприємств досліджували такі вітчизняні вчені як. Мардус Н. Ю., Мелень О. В., Пальцан В. М. та інші. Цими вченими було зроблено вагомий внесок визначення різних

теоретичних підходів щодо цього питання, але ще й досі залишається кількість дискусійних та нерозкритих питань, щодо створення єдиного теоретичного підходу.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** Підприємство здійснює безперервний кругообіг коштів, який здійснюється у вигляді витрат ресурсів і одержання доходів, їхнього розподілу та використання ціллю якого є мінімізувати витрати та максимізувати доходи.

Промислова галузь є однією з передових галузей економіки України та характеризується складністю технологічних процесів, спрямуванням на задоволення потреб населення. При цьому прибутковість підприємств є неоднозначною протягом останніх років (у 2020 р. кількість прибуткових підприємств – 71 %; збиткових – 29%). Тому доцільним є дослідження проблемних аспектів обліку фінансових результатів.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [1].

У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки та збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Фінансовий результат за 2016-2020 роки однієї з передових галузей в економіці країни – промисловості за даними Державної служби статистики України представлено на рисунку 1 [2].

Спостерігаємо неоднозначну динаміку, що свідчить, що для розвитку господарської діяльності та покращення ефективності тема даної роботи актуальна та потребує подальшого дослідження.

Трактування терміну «фінансові результати» вітчизняними вченими та в нормативно-правових документах представлено в таблиці 1 [3-5].



Рисунок 1 – Фінансовий результат промислових підприємств за 2016-2020 роки

Таблиця 1 – Трагування терміну «фінансові результати» вітчизняними вченими

Автори	Трагування
Білик Т. О.	різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і за позитивного його результату представляє додаткову вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки її ефективності
Бутинець Ф. Ф.	співставлення доходів і витрат підприємства відображених у звіті
Борисов А. Б.	виражений у грошовій формі економічний результат господарської діяльності підприємства, об'єднання, організації в цілому чи його окремих підрозділів
Вороніна О. О.	якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства та зокрема відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово-господарську діяльність чинників зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни власного капіталу, його окремих складових частин
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.	різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді
Гринавцева О. В.	сума валового доходу від звичайної та надзвичайної діяльності підприємства, зменшеного на суму витрат, пов'язаних із виконанням господарської діяльності на підприємстві, непрямих податків та податку на прибуток за окремий звітний проміжок часу
Лондар С. Л., Тимошенко О. В.	приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період
Мочерний С. В.	грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках
Опарін В. М., Худолій Л. М.	зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат
Патарідзе- Вишинська М. В.	узагальнює усі результати господарської діяльності та який характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання
Піпко В. А.	економічний підсумок виробничої діяльності суб'єктів господарювання, що виражається у вартісній (грошовій) формі і є фінансовими результатами
Скалюк Р. В.	якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства

На нашу думку, вітчизняні автори дали схожі визначення. погоджуємося з визначенням Опаріна В. М. та Худолій Л. М.

Порядок використання прибутку (доходу) суб'єкта господарювання визначає власник (власники) або уповноважений ним орган відповідно до законодавства та установчих документів [6].

Трагування терміну «фінансові результати» представлено в таблиці 2.

Аналіз нормативно правових документів показав, що визначення в нормативно-правових актах не є достатньо детальним.

На нашу думку, фінансовий результат – це виражена в грошовій формі різниця між визначеними податковим законодавством доходами та витратами як економічний результат ведення господарської діяльності.

Таблиця 2 – Трагування терміну «фінансові результати» в нормативно-правових актах

Джерело	Трагування
Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1]	сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;
Господарський кодекс України [6]	показник фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань.
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності [7]	загальний дохід за вирахуванням витрат за винятком компонентів іншого сукупного прибутку.

## Список літератури

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Закон України від 07.02.2013, № 73. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Пальцян В. М. Теоретичні дослідження поняття фінансові результати діяльності підприємства / В. М. Пальцян // *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування», 11–12 травня 2017 року*. Т.: ФОП Паляниця В. А., 2017. С. 110–112. (Секція 2. Проблеми підвищення якості бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в сучасних умовах господарювання).
4. Мардус Н. Ю. Сутність фінансових результатів підприємства і визначення їх місця у обліку, аудиті та аналізі / Н. Ю. Мардус, К. Ю. Корсунова // *Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України: кол. монографія / ред. О. В. Манойленко*. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. Розд. 1. С. 29–37.
5. Мелень О. В. Теоретичні основи визначення поняття «фінансовий результат» / О. В. Мелень, Л. В. Москаленко // *Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах діджиталізації = Innovations in accounting and analytical support and management of financial and economic security in the conditions of digitalization*: матеріали 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 листопада 2020 р. / орг. ком.: В. М. Бабаєв [та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ, 2020. С. 148–153.
6. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003, № 436-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності від 01.01.2012, 929\_013. *Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку*. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929\\_013#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text).
1. Law of Ukraine on approval of the National Regulation (Standard) of Accounting 1 "General requirements for financial reporting" № 73. (2013, July 2). *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (accessed 23 November 2021).
2. State Statistics Service. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 23 November 2021).
3. Paljanc V. M. (2017) Teoretychni doslidzhennja ponjattja finansovi rezultaty dijajlnosti pidpryjemstva [Theoretical knowledge of the understanding of the financial results of the enterprise] *Materialy mizhnarodnoji naukovo-praktychnoji konferenciji «Rozvytok socialjno-ekonomichnykh system v gheoekonomichnomu prostori: teorija, metodologhija, orghanizacija obliku ta opodatkuвання»* [Proceedings of the International Scientific Conference "Development of social and economic systems in economic space: theory, methodology, organization of accounting and taxation"] (May 11–12, 2017). T.: FOP Paljanycja V. A., pp. 110–112.
4. Mardus, N. Ju., Korsunova, K. Ju. (2017) Sutnistj finansovykh rezultativ pidpryjemstva i vyznachennja jikh miscja u obliku, audyti ta analizi [The essence of the financial results of the enterprise and the determination of their place in accounting, audit and analysis] *Innovacijno-investycijne zabezpechennja stalogho socialjno-ekonomichnogho rozvytku Ukrainy* [Innovative and investment support for sustainable socio-economic development of Ukraine]; kol. monoghrافیja. (eds. O. V. Manojlenko), Kharkiv : NTU «KhPI». Sect. 1, pp. 29–37.
5. Melenj, O. V., Moskalenko, L. V. (2020) Teoretychni osnovy vyznachennja ponjattja «finansovyj rezuljtat» [Theoretical foundations of the definition of "financial result"] Proceedings of the *Innovaciji v oblikovo-analitychnomu zabezpechenni ta upravlinni finansovo-ekonomichnoju bezpekoju v umovakh didzhytalizaciji* [Innovations in accounting and analytical support and management of financial and economic security in the conditions of digitalization]: materialy 9-ji Mizhnar. nauk.-prakt. konf., (Ukraine, Kharkiv, November 12–13, 2020) (eds. V. M. Babajev); Kharkiv. nac. un-t misjk. ghosp-va im. O. M. Beketova. Kharkiv : KhNUMGh, pp. 148–153.
6. Commercial Code Ukraine № 436-IV. (2003, January 1) *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (accessed 23 November 2021).
7. International Accounting Standard 1 (IAS 1) "Submission of financial statements" № 929\_013. (2012, January 1). *Rada z Mizhnarodnykh standartiv bukghaltersjckogho obliku*. Available at: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929\\_013#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text) (accessed 23 November 2021).

Надійшла (received) 03.11.2021

## Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

**Мардус Наталія Юрїївна (Мардус Наталия Юрьевна, Mardus Natalia Yurievna)** – професор, кандидат економічних наук; м. Харків, Україна; ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6544-7602>; e-mail: [nataliia.mardus@khpі.edu.ua](mailto:nataliia.mardus@khpі.edu.ua).

**Чернишова Еліана Олександрівна (Чернышова Элиана Александровна, Chernyshova Eliana Alexandrovna)** – студент; e mail: [eliana.chernyshova@emmb.khpі.edu.ua](mailto:eliana.chernyshova@emmb.khpі.edu.ua).